

**LKAB Malmtrafik AB
Revisjon**

Sikkerhetsstyringssystem

TILSYNSRAPPORT NR. TOG-2021-25

1	Bakgrunn og mål	3
2	Konklusjon	3
3	Avvik	4
4	Observasjoner.....	6
5	Andre forhold	6
6	Informasjon om det gjennomførte tilsynet	6
6.1	Administrative data	6
6.2	Gjennomføring	6
6.3	Kriterier	6
6.4	Om avvik og observasjoner.....	6
6.5	Tilsynsrapport	7
6.6	Oppfølging og sanksjonsmiddelbruk	7
6.7	Veiledning om oppfølging av avvik og pålegg.....	7
Vedlegg 1 - Hjemmelstekster		

1 Bakgrunn og mål

LKAB Malmtrafik AB har som jernbanevirksomhet lisens og sikkerhets sertifikat til å drive godstransport på strekningen Ofofbanen, som er en del av det nasjonale jernbanenettet i Norge.

Statens jernbanetilsyn (SJT) har gjennomført en revisjon av virksomhetens styringssystem for sikkerhet.

Målet med tilsynet var å avklare om LKAB Malmtrafik AB følger jernbanelovgivningen. Tilsynet dekket krav i forskrift om sikkerhetsstyring for jernbanevirksomheter på nasjonale jernbanenettet (sikkerhetsstyringsforskriften). Tema for tilsynet var avgrenset til omfanget av sikkerhets sertifikatet del B og omfattet følgende:

- Ansvar for sikkerhet
- Kompetansekrav
- Opplæring av operativ personell
- Rapportering og oppfølging av jernbanehendelser og -ulykker som kan være forårsaket av tekniske feil på og feilaktig bruk av kjøretøy

Vi gjennomførte dette tilsynet på bakgrunn av SJTs tilsynsprogram for 2021.

2 Konklusjon

Virksomheten har avtaler med datterselskapene LKAB Malmtrafik AS og LKAB Norge AS for utførelse av oppgaver med betydning for trafikksikkerheten. LKAB Malmtrafik AB har ikke tydelig dokumentert hvordan sikkerhetsarbeidet styres i egen virksomhet og gjennom leveransene fra datterselskapene.

LKAB Malmtrafik har ikke klart dokumentert hvordan virksomheten er organisert og hvordan ansvar og myndighet for sikkerhet ivaretas.

LKAB Malmtrafik AB sin styring av sikkerhetsrisiko er mangelfull med hensyn på bruk av metoder for risikovurderinger og identifisering av farer.

Virksomheten har et forbedringspotensial i registrering og analyse av jernbanehendelser. Manglende eller feil kategorisering av jernbanehendelser fører til at hendelser ikke analyseres i tilstrekkelig grad i forhold til andre hendelser. Dette er en forutsetning for å identifisere tiltak som er nødvendige for å hindre at hendelsene gjenta seg.

Basert på de ovennevnte forholdene, som er nærmere beskrevet under 3 Awik, er vår vurdering at LKAB Malmtrafik AB ikke utøver tilfredsstillende styring av trafikksikkerheten på Ofofbanen.

Rapportdato 8.12.2021

Geir-Rune Samstad
Senioringeniør Tilsyn

Ilsabé Bauer
Revisjonsleder

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signaturer

3 Avvik

Avvik 1

Det kunne ikke tydelig redegjøres for hvordan ledelsen styrer sikkerheten på Ofofbanen i oppgaver som utføres av leverandører.

Avvik fra:

Sikkerhetsstyringsforskriften § 2-2 Krav om sikkerhetsstyring, jf. 3-1 4. ledd Krav til sikkerhetsstyringssystem

Tilsynsbevis:

1. LKAB Malmtrafik AB kjøper IT-tjenester fra konsernet LKAB AB og leier inn personell med kompetanse innen sikkerhet og sikring fra LKAB Malmtrafik AS og LKAB Norge AS. Det kunne ikke redegjøres for om LKAB Malmtrafik AB har en avtale med LKAB AB om leveranse av IT-tjenester med krav til informasjonssikkerhet.

Merknad:

Ansvar for trafiksikkerheten på Ofofbanen ligger hos den øverste ledelsen i LKAB Malmtrafik AB og kan ikke delegeres til leverandører, som datterselskaper. Oppgaver med betydning for sikkerhet kan utføres av leverandører, men det kommer ikke klart frem av avtalene mellom selskapene hvilke oppgaver og tjenester datterselskapene skal utføre for LKAB Malmtrafik AB. Videre er det i avtalene ikke angitt hvilke styrings- og sikkerhetskrav virksomheten stiller til aktivitetene som utføres av leverandørene.

Avvik 2

LKAB Malmtrafik AB har i sitt styringssystem ikke klart beskrevet hvordan arbeidet med trafiksikkerheten på Ofofbanen er organisert.

Avvik fra:

Sikkerhetsstyringsforskriften § 4-5 Klare ansvarsforhold

Tilsynsbevis:

1. Organisering av arbeidet for trafiksikkerheten på Ofofbanen fremgår ikke klart av organisasjonskartet.

Merknad:

I virksomhetens organisasjonskart er det tegnet inn stillinger med navn til personell som er ansatt i datterselskapene LKAB Malmtrafik AS og LKAB Norge AS på samme måte som stillinger som ansatte i LKAB Malmtrafik AB har. Dermed viser organisasjonskartet ikke den faktiske organiseringen med skille mellom ansatte i egen virksomhet og ansatte hos leverandørene.

Avvik 3

LKAB Malmtrafik AB følger ikke systematisk opp innrapporterte uønskede hendelser i Synergi som gjelder kjøretøy og drift, for å avdekke gjentakende jernbanehendelser og for å identifisere nødvendige tiltak.

Avvik fra:

Sikkerhetsstyringsforskriften § 7-2 Oppfølging av jernbaneulykker og jernbanehendelser

Tilsynsbevis:

1. Det kunne ikke redegjøres for om hendelsene som er kategorisert som «Annet» eller er registrert i feil hendelseskategori i rapporteringen til SJT blir konsekvent gjennomgått for å rette opp kategoriseringen.

Merknad:

Det kunne ikke redegjøres for om det foretas en vurdering av alvorlighetsgraden av hendelsen.

2. Det kunne ikke redegjøres tilfredsstillende for hvordan enkelte hendelser analyseres i forhold til andre hendelser, for å avdekke gjentakelser av en eller flere typer hendelser, slik at nødvendige tiltak iverksettes.
3. Revisjonslaget etterspurte en oversikt over uønskede hendelser i perioden september 2020 – september 2021 som viser hvilke typer hendelser skal gå inn i den årlige repetisjonsopplæringen i uke 44. Av de oversendte tabellene, innrapporterte synergihendelser for 2020 og 2021, går det ikke klart frem hvilke typer hendelser som skjedde i Norge eller i Sverige.

Merknad:

Det kunne ikke bekreftes om det er foretatt en gjennomgang av tekniske feil på toget som ble avdekket under vedlikehold som har betydning for trafikksikkerheten.

Avvik 4

LKAB Malmtrafik AB har ingen systematisk styring av sikkerhetsrisiko for å kunne avgjøre om driften av virksomheten på Ofotbanen er på et akseptabelt risikonivå.

Avvik fra:

Sikkerhetsstyringsforskriften § 6-1 Risikovurderinger

Tilsynsbevis:

1. LKAB Malmtrafik AB har gjennomført en overordnet risikoanalyse for LKAB Malmtrafik AB, HUL analyse, for å vurdere om virksomheten oppfyller krav i den norske jernbanelovgivningen. Denne risikovurderingen viser ikke om driften av malmtrafikken på Ofotbanen er innenfor risikoen LKAB Malmtrafik AB aksepterer. Virksomheten har ikke valgt en hensiktsmessig metode som sikrer at nye eller endrede eksponeringer for farer identifiseres og vurderes, herunder deres sannsynlighet og konsekvens.
2. LKAB Malmtrafik AB har ikke gjennomført risikovurderinger av trafikksikkerheten på Ofotbanen, der farer for jernbaneulykker, alvorlige jernbanehendelser og jernbanehendelser er identifisert på et tilstrekkelig detaljert nivå.

Merknad til aviket og tilsynsbevisene:

Tema risikovurderinger var ikke angitt i varslet om tilsyn. Revisjonslaget valgte å ta dette med basert på opplysningene som kom fram under tilsynet relatert til de andre temaene.

4 Observasjoner

Det er ikke gjort observasjoner under tilsynet som har potensialet til å utvikle seg til avvik og som derfor bør nevnes her.

5 Andre forhold

Det er ikke notert andre forhold under dette tilsynet.

6 Informasjon om det gjennomførte tilsynet

6.1 Administrative data

Rapport nr.:	2021-25
Saksnr.:	21/7634
Virksomhet:	LKAB Malmtrafik AB
Kontaktperson:	Heidi Rondestvedt, Seksjonssjef/sikkerhetssjef LKAB Norge AS, Terminal Narvik
Revisjonslag:	Kåre Bøklepp (fagrevisor), Geir Hagbø (fagrevisor), Ilsabé Bauer (revisjonsleder), Håkon M. Willumsen (observatør)

6.2 Gjennomføring

6.2.1 Tidsbruk

Virksomheten har gitt nødvendig tilgang til dokumenter og personell – og har lagt alle forhold til rette for en effektiv gjennomføring. Tidspunktene for gjennomføringen var slik:

Åpningsmøte:	25.10.2021
Feltarbeid:	25.-26.11.2021
Sluttmøte:	1.11.2021

6.2.2 Omfang

Tilsynet ble gjennomført som en systemrevisjon med dokumentgjennomgang og møter via Microsoft Teams. Møtene omfattet åpningsmøte, intervjuer, avklaringsmøter og sluttmøte med ansatte fra LKAB Malmtrafik AB samt leverandørene LKAB AB, LKAB Malmtrafik AS og LKAB Norge AS.

6.2.3 Måloppnåelse

Tilsynet hadde som mål å avklare hvorvidt LKAB Malmtrafik AB driver sin virksomhet på Ofotbanen i samsvar med jernbanelovgivningen. Tilsynet dekket sikkerhetsstyringsforskriften. Alle temaer som var gjenstand for tilsynet ble dekket, og målet med tilsynet ble oppnådd.

6.3 Kriterier

Tilsynskriteriene er kravene som er stilt i jernbanelovgivningen. En oversikt over jernbanelovgivningen med kommentarer er gitt på: [Regelverk - lover og forskrifter](#).

6.4 Om avvik og observasjoner

Tilsyn er en systematisk, uavhengig og dokumentert prosess for å fremskaffe objektive bevis og vurdere i hvilken grad bevisene oppfyller revisjonskriteriene. Tilsynsbevisene vil være grunnlaget for avvik og observasjoner.

Avvik er mangel på oppfyllelse av krav i eller i medhold av lov.

Observasjon er forhold som ikke er avvik, men som kan utvikle seg til det.

Vi forventer at virksomheten vurderer eventuelle observasjoner og håndterer disse slik at de ikke utvikler seg til eller bidrar til avvik.

6.5 Tilsynsrapport

Denne tilsynsrapporten beskriver de avvik som er avdekket gjennom tilsynet.

Statens jernbanetilsyn praktiserer negativ rapportering. Det vil si at tilsynsrapporter i hovedsak omhandler manglende samsvar med norsk jernbanelovgivning. Forhold der kravene er tilfredsstillende oppfylt beskrives normalt ikke.

Tilsyn er basert på stikkprøver. Det innebærer at det kan eksistere mangler som ikke er blitt avdekket.

6.6 Oppfølging og sanksjonsmiddelbruk

Statens jernbanetilsyn pålegger som hovedregel at virksomheten innen en tidsfrist identifiserer årsaken til avvikene, iverksetter tiltak både for å fjerne avvikene og årsakene til disse og å evaluere effekten av gjennomførte tiltak. Pålegg gis i et oversendelsesbrev der denne rapporten følger som vedlegg.

Tilsynet kategoriserer ikke avvik basert på alvorlighetsgrad. Virksomheten må selv vurdere alvorlighetsgrad og eventuelt behov for å prioritere gjennomføring av tiltak raskere enn frister tilsynet setter.

6.7 Veiledning om oppfølging av avvik og pålegg

Vi har utarbeidet veiledere og tilbyr veiledning til virksomhetene for å bidra til oppfølgingsprosessen.

På tilsynets internettside finnes en veiledning om oppfølging av avvik: [Oppfølging av avvik og uønskede hendelser](#). Her beskrives bla. ulike metoder som kan benyttes for å fastsette årsaker til avvik og det er gitt eksempler på ulike måter å evaluere effekt av tiltak på.

På internettsiden finnes også en veiledning om gjennomføring og oppfølging av pålegg: [Gjennomføring og oppfølging av tilsyn](#).

Vedlegg 1 - Hjemmelstekster

§ 2-2. Krav om sikkerhetsstyring

Jernbanevirksomheten skal utøve sikkerhetsstyring av den virksomheten som drives med det formål at det etablerte sikkerhetsnivået på jernbanen opprettholdes og i den grad det er nødvendig forbedres.

Sikkerhetsstyring skal utøves på alle nivåer i organisasjonen. Jernbanevirksomheten skal også sikre at sikkerhetsstyring utøves i oppgaver som utføres av leverandør.

§ 3-1. Krav til sikkerhetsstyringssystem

Jernbanevirksomheten skal ha et sikkerhetsstyringssystem.

Sikkerhetsstyringssystemet skal være tilpasset arten og omfanget av den aktuelle virksomheten og andre forhold ved denne. Sikkerhetsstyringssystemet skal videre sikre håndtering av alle risikoer forbundet med virksomheten.

Sikkerhetsstyringssystemet skal ta hensyn til alle relevante risikoer som oppstår som følge av andre jernbanevirksomheter og tredjeparters virksomhet. Sikkerhetsstyringssystemet skal vise hvordan kontrollen er sikret fra den øverste ledelsens side på ulike nivåer, hvordan personalet på alle nivåer er involvert og hvordan den kontinuerlige forbedringen av sikkerhetsstyringssystemet sikres.

Sikkerhetsstyringssystemet skal omfatte bruk av leverandører. Jernbanevirksomheten skal stille de samme styrings- og sikkerhetskrav til aktiviteter utført av leverandører som til aktiviteter utført av egen virksomhet.

Infrastrukturforvalters sikkerhetsstyringssystem skal ta hensyn til virkningene av forskjellige jernbaneforetaks virksomhet på det nasjonale jernbanenettet og omfatte bestemmelser som skal gjøre det mulig for alle jernbaneforetak å drive i samsvar med krav i jernbanelovgivningen, samt krav i og vilkår fastsatt i deres sikkerhets sertifikat.

§ 4-5. Klare ansvarsforhold

Den øverste ledelsen har ansvaret for at jernbanevirksomheten er organisert slik at personellens ansvar og myndighet klart fremgår.

Den øverste ledelsen har ansvaret for at alle arbeidsoppgaver av betydning for sikkerheten er identifisert. Videre har den øverste ledelsen ansvaret for at arbeidsoppgaver av sikkerhetsmessig betydning, samt ansvar og myndighet i forhold til arbeidsoppgavene er klart beskrevet.

§ 6-1. Risikovurderinger

Jernbanevirksomheten skal planlegge og gjennomføre de nødvendige risikovurderinger for å fastslå om driften av virksomheten er innenfor den risiko jernbanevirksomheten aksepterer. Risikovurderingene skal planlegges og gjennomføres på en systematisk og koordinert måte.

Det skal fremgå hva som er formålet med de enkelte risikovurderinger samt hvilke forutsetninger og avgrensninger som er lagt til grunn.

Risikovurderinger skal gjennomføres i henhold til anerkjente og hensiktsmessige metoder.

Fareidentifiseringen som inngår i risikovurderingen skal være på et tilstrekkelig detaljert nivå.

§ 7-2. Oppfølging av jernbaneulykker og jernbanehendelser

Jernbanevirksomheten skal ha system for intern rapportering, registrering, granskning og analyse av jernbaneulykker, alvorlige jernbanehendelser og jernbanehendelser.

Jernbanevirksomheten skal undersøke og analysere jernbaneulykker, alvorlige jernbanehendelser og jernbanehendelser. Hendelsene skal analyseres både enkeltvis og i forhold til andre hendelser for å sikre at nødvendige tiltak identifiseres.

Tiltakene skal følges opp og effekten evalueres. Inntil nødvendige tiltak er iverksatt skal det ved behov gjennomføres kompenserende tiltak.